

Romeo en Julia

William Shakespeare

Voorwoord

Weinig schrijvers hebben de wereldliteratuur zo diepgaand gevormd als William Shakespeare. Door de eeuwen heen, over grenzen van cultuur en taal, blijven zijn toneelstukken en gedichten spreken met een kracht die tegelijk tijdloos en verrassend actueel is. Die blijvende invloed schuilt niet alleen in de schoonheid van zijn taal, maar vooral in zijn scherpe inzicht in de menselijke natuur — haar verlangens en angsten, haar vermogen tot liefde, wreedheid, trouw en twijfel.

De werken die in dit boek zijn samengebracht, voeren de lezer binnen in een wereld waarin koningen en gewone mensen dezelfde morele conflicten delen, waarin hartstocht botst met rede en waarin woorden zelf middelen worden van onthulling en misleiding. Shakespeares personages zijn geen verre figuren uit een vervlogen tijd; zij leven, worstelen, lijden en hopen op manieren die ons nog altijd vertrouwd voorkomen. In hen herkennen wij onszelf.

Shakespeare lezen vraagt inspanning. Zijn taal behoort tot een andere tijd en is rijk aan beelden, ritme en vernuft. Juist die aanvankelijke afstand vormt echter een wezenlijk deel van de ervaring. Wie zich openstelt voor zijn stem, ontdekt gaandeweg een rijkdom aan betekenislagen die zowel intellectueel uitdagend als emotioneel aangrijpend zijn. Elke herlezing onthult iets nieuws: een scherpere ironie, een dieper inzicht, een grotere menselijkheid. Dit boek wil een uitnodiging zijn: om langzaam te lezen, aandachtig en met nieuwsgierigheid. Of men deze teksten nu benadert vanuit studie, toneelpraktijk of persoonlijk leesplezier, Shakespeares werk vraagt om aandachtig luisteren — naar taal, naar stilte en naar de complexe waarheden daartussen. Zo sluiten wij ons aan bij een lange traditie van lezers die in deze pagina's niet alleen grootse literatuur hebben gevonden, maar ook een spiegel van de menselijke conditie. Moge dit boek aanzetten tot reflectie, vragen oproepen en bovenal de blijvende relevantie van Shakespeares stem in onze eigen tijd bevestigen.

Inhoudsopgave

PROLOOG	6
AKTE I	7
SCENE I	7
SCENE II	16
SCENE III	20
SCENE IV	24
SCENE V	28
AKTE II	34
SCENE I	35
SCENE II	37
SCENE III	44
SCENE IV	47
SCENE V	55
SCENE VI	58
AKTE III	60
SCENE I	60
SCENE II	67
SCENE III	71
SCENE IV	77
SCENE V	79
AKTE IV	87
SCENE I	87
SCENE II	91
SCENE III	93
SCENE IV	95
SCENE V	97

AKTE V	102
SCENE I	102
SCENE II	105
SCENE III	107

PROLOOG

Treedt op: de Voorspreker.

VOORSPEKER

Twee huizen, even hoog en voornaam beide, in het schone Verona, waar ons spel zich afspeelt, breken uit oeroude vete in nieuwe twist; burgerbloed maakt burgerhanden onrein.

Uit het noodlottige schoot van deze twee vijanden ontsproten twee door sterren vervloekte minnaars hun leven; hun rampzalige, beklagenswaardige val begroef met hun dood de strijd van hun ouders.

De angstwekkende loop van hun met dood getekende liefde, het voortduren van de woede hunner ouders – die niets dan het einde hunner kinderen kon stillen – vult nu de twee uren van ons toneel.

Schenkt gij ons geduldig oor, dan zal ons spel goedmaken wat hier nog ontbreekt.

Af.

AKTE I

SCENE I

Een openbare plaats in Verona.

Sampson en Gregory treden op, gewapend met zwaarden en schilden.

SAMPSON Gregory, op mijn woord, we gaan geen kolen sjouwen.

GREGORY Nee, want dan zouden we kolensjouwers zijn.

SAMPSON Ik bedoel: als we kwaad worden, trekken we.

GREGORY Ja, zolang je leeft, trek je je nek uit de strop.

SAMPSON Ik sla snel toe zodra ik geraakt word.

GREGORY Maar jij bent niet snel geraakt om toe te slaan.

SAMPSON Een hond van het huis Montague raakt me.

GREGORY Raken is bewegen; en dapper zijn is blijven staan. Dus als jij geraakt wordt, ren je weg.

SAMPSON Een hond van dat huis zal me juist doen blijven staan. Ik zal elke man of meid van Montague de muur afduwen.

GREGORY Dat bewijst dat je een zwakke slaaf bent, want de zwakste moet naar de muur.

SAMPSON Precies, en daarom worden vrouwen, die zwakkere vaten zijn, altijd tegen de muur gedrukt. Daarom duw ik de mannen van Montague van de muur af en druk ik zijn meisjes tegen de muur.

GREGORY De twist is tussen onze meesters en ons, hun knechten.

SAMPSON Dat maakt niet uit. Ik zal me als een tiran tonen: als ik met de mannen gevochten heb, zal ik hoffelijk zijn met de meisjes – ik snijd hun hoofden af.

GREGORY De hoofden van de meisjes?

SAMPSON Ja, de hoofden van de meisjes, of hun maagdenhoofden – neem het zoals je wilt.

GREGORY Dan moeten zij het voelen in de zin die ze het voelen.

SAMPSON Ze zullen mij voelen zolang ik overeind kan blijven staan. En het is bekend dat ik een flink stuk vlees ben.

GREGORY Gelukkig ben je geen vis, anders was je een armzalige kabeljauw geweest. Trek je wapen, daar komt volk van de Montagues.

Abram en Balthasar treden op.

SAMPSON Mijn naakte wapen is getrokken. Ruzie, ik sta achter je.

GREGORY Hoe? Draai je rug en ren?

SAMPSON Wees niet bang voor mij.

GREGORY Nee, bij de hemel, ik ben wel bang voor jou!

SAMPSON Laten we de wet aan onze kant houden; laat zij maar beginnen.

GREGORY Ik zal fronsen als ik langslappend en laat hen het opvatten zoals ze willen.

SAMPSON Nee, zoals ze durven. Ik bijt mijn duim naar ze, en dat is een schande voor hen als ze het slikken.

ABRAM Bijt u uw duim naar ons, meneer?

SAMPSON Ik bijt mijn duim, meneer.

ABRAM Bijt u uw duim naar ons, meneer?

SAMPSON Sta ik aan de goede kant van de wet als ik ja zeg?

GREGORY Nee.

SAMPSON Nee, meneer, ik bijt mijn duim niet naar u, meneer, maar ik bijt mijn duim, meneer.

GREGORY Zoekt u ruzie, meneer?

ABRAM Ruzie, meneer? Nee, meneer.

SAMPSON Maar als u het zoekt, meneer, dan ben ik uw man. Ik dien een even goede heer als u.

ABRAM Geen betere.

SAMPSON Welnu, meneer.

Benvolio treedt op.

GREGORY Zeg: betere. Daar komt familie van mijn meester.

SAMPSON Ja, betere, meneer.

ABRAM Je liegt.

SAMPSON Trek, als jullie kerels zijn. Gregory, denk aan je washandje.

Ze vechten.

BENVOLIO Scheid, dwazen! Weg met die zwaarden, jullie weten niet wat je doet.

Hij slaat hun zwaarden neer.

Tybalt treedt op.

TYBALT Wat, getrokken onder dit laffe tuig? Draai je om, Benvolio, aanschouw je dood.

BENVOLIO Ik probeer alleen de vrede te bewaren. Berg je zwaard op, of gebruik het om samen met mij deze mannen te scheiden.

TYBALT Getrokken, en dan over vrede spreken? Ik haat dat woord zoals ik de hel haat, alle Montagues, en jou. Hier heb je me, lafaard.

Ze vechten.

Drie of vier burgers treden op met knuppels.

EERSTE BURGER Knuppels, pieken en hellebaarden! Sla toe! Sla ze neer! Leve de Capulets! Dood aan de Montagues!

Capulet treedt op in kamerjas, met vrouwe Capulet.

CAPULET Wat is dat voor lawaai? Geef mij mijn lang zwaard, ho!

VROUWE CAPULET Een kruk, een kruk! Waarom vraagt u om een zwaard?

CAPULET Mijn zwaard, zeg ik! Die oude Montague is er, en zwaait zijn kling tegen mij in.

Montague treedt op met vrouwe Montague.

MONTAGUE Jij schurk van een Capulet! Houd me niet vast, laat me gaan.

VROUWE MONTAGUE Je zet geen stap om een vijand te zoeken.

Prins Escalus treedt op met gevolg.

PRINS Opstandige onderdanen, vijanden van de vrede, ontwijders van dit door burenbloed besmeurde staal – horen jullie niet? Ho! Jullie mannen, jullie beesten, die het vuur van jullie verderfelijke woede blussen met paarse fonteinen uit jullie aderen – op straffe van foltering, werp die woeste wapens uit die bebloede handen ter aarde en hoor het vonnis van uw vertoornde vorst.

Driemaal hebben jullie, Capulet en Montague, door een luchtig woord deze burgerlijke twisten doen ontbranden, driemaal de rust van onze straten verstoord en Verona's oude burgers gedwongen

hun waardige, gepaste tooi af te leggen om in even oude handen de verroeste hellebaarden te grijpen, om jullie verrotte haat te scheiden.

Indien jullie ooit nog onze straten verstoren, zullen jullie levens boeten voor de vrede. Voor ditmaal: allen weg, ieder zijns weegs. Jij, Capulet, gaat met mij mee; en jij, Montague, verschijnt vanmiddag in ons oud Vrijstad, onze gewone plaats van oordeel, om ons verder welbehagen in deze zaak te vernemen. Nogmaals, op straffe des doods: allen heen.

Af: Prins met gevolg; Capulet, vrouwe Capulet, Tybalt, burgers en dienaren.

MONTAGUE Wie heeft deze oude vete weer doen oplaaieren? Spreek, neef, was jij erbij toen het begon?

BENVOLIO Hier stonden de dienaren van uw tegenstander en de uwen, al hevig in gevecht voor ik naderde. Ik trok om hen te scheiden, toen kwam de vurige Tybalt, zwaard gereed, en terwijl hij tartend in mijn oren blies, zwaaide hij het boven zijn hoofd en hieuwde de wind, die ongedeerd bleef en hem sissend bespote. Terwijl wij stoten en slagen wisselden, kwamen er meer en meer, tot beide partijen vochten tot de Prins verscheen en beiden scheidde.

VROUWE MONTAGUE O, waar is Romeo? Hebt u hem vandaag gezien? Ik ben zo blij dat hij niet bij dit gevecht was.

BENVOLIO Mevrouw, een uur voor de vereerde zon door het gouden venster van het oosten gluurde, dreef een onrustige geest mij naar buiten. Onder de platanen die westwaarts wortelen vanaf deze kant van de stad, zag ik uw zoon zo vroeg al wandelen. Ik ging naar hem toe, maar hij merkte mij op en glipte het bos in. Ik, die zijn stemming aan de mijne spiegelde – die toen het meest zocht wat het minst te vinden was, en te veel was voor mijn eigen vermoeide ik – volgde mijn eigen luim en liet hem gaan, en was blij hem te ontwijken die blij voor mij vluchtte.

MONTAGUE Menige morgen is hij daar gezien, tranen toevoegend aan de frisse dauw, met diepe zuchten nog meer wolken makend; maar zodra de alles-verkwikkende zon in het uiterste oosten de schaduwgordijnen van Aurora's bed begon weg te trekken, steelt mijn zwaarmoedige zoon zich uit het licht naar huis, sluit zich op in zijn kamer, grendelt de vensters, sluit het schone daglicht buiten en maakt zichzelf een kunstmatige nacht. Donker en onheilspellend moet deze bui blijken, tenzij goed raad de oorzaak kan wegnemen.

BENVOLIO Mijn edele oom, kent u de oorzaak?

MONTAGUE Ik ken ze niet, en kan ze ook niet uit hem krijgen.

BENVOLIO Hebt u hem op alle manieren aangesproken?

MONTAGUE Zelf en door vele vrienden; maar hij, raadsman van zijn eigen gevoelens, is voor zichzelf – ik zeg niet hoe trouw – maar voor zichzelf zo gesloten en zo heimelijk, zo ver van peilen en ontdekken, als een knop die door een nijldige worm wordt aangetast voordat hij zijn zoete bladeren aan de lucht kan tonen of zijn schoonheid aan de zon kan wijden. Konden wij maar weten waar zijn verdriet vandaan komt, dan zouden wij even graag genezing bieden als kennis.

Romeo treedt op.

BENVOLIO Daar komt hij. Wilt u even opzij gaan? Ik zal zijn klacht te weten komen of zwaar afgewezen worden.

MONTAGUE Ik hoop dat je geluk hebt met je blijven en een eerlijke biecht hoort. Kom, vrouw, laten we gaan.

Af: Montague en vrouwe Montague.

BENVOLIO Goedemorgen, neef.

ROMEO Is de dag al zo jong?

BENVOLIO Net negen geslagen.